TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto

TSV/351/2026

16.2.2026

Eduskunnan lakivaliokunta

Lakivaliokunta keskiviikko 18.02.2026 klo 09.45 / HE 198/2025

Tietosuojavaltuutetun lausunto hallituksen esityksestä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Tietosuojavaltuutettua kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 198/2025 vp).

Luonnoksessa ehdotetaan tiedonsaantioikeuksien täsmentämiseksi sekä laajentamiseksi muutettavaksi lakia henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa, ulosottokaarta, lakia verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta sekä lakia työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Sääntelyn tavoitteena on toisaalta vankilaturvallisuuden lisääminen sekä toisaalta työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostaminen sujuvoittamalla tietojenvaihtoa viranomaisten välillä.

Kiitän mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja totean lausuntonani seuraavaa:

Lausunto

Lakiin ehdotetaan uutta 16 a §:ää, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitos voi pyytää Keskusrikospoliisilta lausuntoa vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi ehdotetun yrityksen tai muun yhteisön mahdollisista yhteyksistä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen sen selvittämiseksi, onko yritys tai muu yhteisö soveltuva vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan työnantajaksi. Esityksen mukaan lausuntoihin ei sisältyisi henkilötietoja.

Esitetyn pykälän perusteluissa todetaan, että lausuntoihin ei sisältyisi henkilötietoja[1]. Kuitenkin esityksen perusteluissa seuraavassa kappaleessa on todettu[2], että lausuntopyyntöön ja lausuntoon voisi sisältyä henkilötietoja, mikäli niitä sisältyisi yrityksen tai yhteisön toiminimeen tai

[1] sivu 30
[2] sivu 29

y-tunnukseen, esimerkiksi silloin kun kyse olisi yksityisestä elinkeinoharjoittajasta. Esityksen perusteella jää siis epäselväksi, sisältävätkö lausunnot henkilötietoja. Tietojen minimoinntiperiaatteen noudattamisen kannalta parasta olisi, jos lausunto ei sisältäisi henkilötietoja.

Esitetyn 19 §:n 2 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitokselle annettaisiin mahdollisuus salassapitosäännösten estämättä oma-aloitteisesti luovuttaa poliisille 1 momentissa tarkoitettuja tiedot, jotka koskevat vangin yhteyksiä vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jos tiedot ovat tarpeen vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Esityksen perustelujen mukaan luovutuksen edellytyksenä oleva vaatimus tietojen tarpeellisuudesta olisi matalampi kuin 1 momentissa säädetty vaatimus tietojen välttämättömyydestä. Luovutettavat tietosisällöt olisi kuitenkin perustelujen mukaan rajattu täsmällisesti, kun vastaavasti 1 momentissa tietosisältöjä ei olisi lueteltu vaan ne olisi sidottu välttämättömyyteen.

Näkemykseni mukaan 19 §:n 2 momentin tietosisältöjen kuvaus on edelleen laaja siihen nähden, että tietojen luovutuskynnys on sidottu vain tarpeellisuuteen.

Pykälässä tietojen luovuttaminen on sallittu poliisin suorittamaan rikollisuuden torjuntaan. Rikostorjuntaa ei ole poliisia koskevassa lainsäädännössä määritelty, toisin kuin esimerkiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (108/2018). Rikostorjunta kattaisi Rajavartiolaitosta koskevan lain mukaan rikoksen estämisen, paljastamisen ja selvittämisen. Kun tietojen luovutuksen edellytyksistä tulee tehdä mahdollisimman täsmälliset, voisi olla perusteltua pitäytyä poliisin toimivaltuuksia koskevan lainsäädännön sanamuodoissa.

Esityksessä ehdotetaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietojen käsittelystä annetun lain rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoittamista koskevaan 36 §:ään lisättäväksi 16 a §:ssä tarkoitetun lausuntopyynnön ja lausunnon tiedot sellaisiksi, ettei rekisteröidyllä ole kyseisiin tietoihin tarkastusoikeutta. Koska rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta kyseisiin tietoihin, hänen oikeutensa tulevat toteutetuksi tietosuojavaltuutetun toimistolle tehdyn toimenpidepyynnön kautta. Mielestäni rajoitus on oikeasuhtainen ja välttämätön sen tavoitteen saavuttamiseksi.

Ehdotuksessa lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 4 c §:n muuttamisesta ehdotetaan muutettavaksi lakia siten, että työsuojeluviranomaisella olisi oikeus saada tietojoukkoja tilaajavastuulain noudattamisen valvonnan kohdentamisen lisäksi työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnan kohdentamiseen.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklan 2 kohdan nojalla rekisterinpitäjän on valittava ja pantava täytäntöön henkilötietojen käsittelytoimet,

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

joilla oletusarvoisesti toteutetaan vain asetetun lainmukaisen tavoitteen saavuttamiseksi ehdottoman välttämätön henkilötietojen käsittely.

Oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi työsuojeluviranomaisen olisi suunniteltava ja kohdennettava pyynnöt siten, että työsuojeluviranomainen voisi osoittaa tietojen käsittelyn hyödyt suhteessa siihen tietomäärään ja tietosisältöön, joka kussakin pyynnössä on määritelty. Tällaista määrittelyä työsuojeluviranomaisella on hallituksen esityksen mukaan velvollisuus tehdä yhteistyössä tietoja luovuttavien toimijoiden kanssa.

Tietojen rekisterinpitäjän tulee ottaa huomioon tietoja hankkiessaan se, että vaikka kaikki tiedot eivät ole henkilötietoja, on niiden tietojen osalta, jotka ovat henkilötietoja noudatettava tietosuoja-asetuksen mukaisia velvoitteita ja otettava huomioon rekisteröidyn oikeudet täysimääräisesti.

Allekirjoitus

Anu Talus
tietosuojavaltuutettu

Tiina Ahtonen
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.